

FSD3384 RAHAPELIKYSELY 2017

FSD3384 GAMBLING HARM SURVEY 2017

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

20.6.2018

Rahapelikysely 2017 (A3732)

Tilastokeskus toteutti Rahapelikyselyn tiedonkeruun vuonna 2018 internet- ja postikyselyn yhdistelmänä. Tilaajana oli Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Aineiston keruu toteutettiin suomen- ja ruotsinkielisenä tammi-huhtikuussa 2018.

Kyselyllä haluttiin kartoittaa rahapelaamista, pelaamisesta vastaajalle koituvia haittoja sekä mielipiteitä suomalaisesta rahapelijärjestelmän markkinoinnista ja näkyvyydestä. Kyseessä oli vuonna 2017 toteutetun kyselyn seurantakysely.

Otanta ja painotus

1. Asetelman määrittely

Otosasetelma määriteltiin yhdessä asiakkaan edustajan Anne Salosen kanssa syksyllä 2016. Siinä hyödynnettiin THL:n käynnissä olleen rahapelien riskejä koskevan tutkimuksen alustavia tuloksia.

Vuonna 2018 mukana olivat paneeliasetelman mukaisesti jatkotutkimukseen vuonna 2017 suostuneet vastaajat.

2. Perusjoukko, ositus ja painotus

Otos poimittiin vuonna 2017 satunnaisotantana Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevasta tietokannasta.

Tilaajan toivomuksesta perusjoukoksi määriteltiin suomen- ja ruotsinkielinen vähintään 18 v. täyttänyt väestö kolmen maakunnan (Uusimaa, Kymenlaakso, Pirkanmaa) alueelta. Koska valituilla alueilla on paljon (yli 10 %) muun kielistä väestöä, josta osa osaa riittävästi joko suomea tai ruotsia, kieli-rajasta laennettiin asiakkaan kanssa. Lopulta kielirajaus tehtiin niin, että mukaan otettiin suomen, ruotsin, saamen, norjan ja tanskankieliset, sellaiset venäjänkieliset, jotka ovat Suomen kansalaisia sekä muun kielisistä ne, jotka ovat saaneet Suomen kansalaisuuden ennen vuotta 2013.

Tavoiteperusjoukkoon kuuluivat siten kaikki 18–vuotiaat valituilla maantieteellisillä alueilla asuvat henkilöt, pois lukien laitospöytä. Otoskoko oli ensimmäisellä kierroksella 20 000. Jatkotutkimukseen, ja näin ollen vuoden 2018 kyselyn otokseen, suostui 4 611 vastaajaa. Tietoon tulleen ylipöytä poistamisen jälkeen jälkeä lopullinen **vuoden 2018 tiedonkeruun otos oli 4 581**.

Aikaisemmasta tutkimuksesta tiedettiin, että nuorimmassa ikäryhmässä pelirisikit ovat suuria. Sen vuoksi ikäryhmän 18–24 v. osalta tehtiin alkuperäisessä otoksessa vuonna 2017 ylipöytä: ikäryhmän väestöosuus on n. 10 %, mutta otokseen valittiin 15 %.

Otokseen muodostettiin kuusi ositetta (olettaen, että kielirajaus on voimassa) seuraavasti:

- ennen vuotta 1992 syntyneet Uudenmaan maakunnasta n =11750

20.6.2018

2. v. 1992–1998 syntyneet Uudenmaan maakunnasta n =2 093
3. ennen vuotta 1992 syntyneet Pirkanmaan maakunnasta n =3 837
4. v. 1992–1998 syntyneet Pirkanmaan maakunnasta n =709
5. ennen vuotta 1992 syntyneet Kymenlaakson maakunnasta n =1 413
6. v. 1992–1998 syntyneet Kymenlaakson maakunnasta n =198

Otos poimittiin vuonna 2017 ositteittain käyttäen systemaattista satunnaisotantaa pysyvän asuinpaikkatunnuksen mukaan lajitellusta perusjoukosta. Menetelmä tuottaa tarkasti väestön aluejakaumaa noudattavan otoksen. Lisäksi tarkistettiin, ettei samasta asutokunnasta ole osunut useampia kohdehenkilöitä otokseen.

Painotus toteutettiin jatkotutkimuksessa seuraavasti. Jatkotutkimukseen osallistuneiden lähtöpainoiksi otettiin edellisen tutkimuksen painot. Näitä painoja muokattiin kalibrointimenetelmällä. Painojen kalibroinnissa tutkimusaineistosta estimoidut valittujen muuttujien jakaumat pakotetaan vastaamaan perusjoukon jakaumia. Menetelmällä pyritään pienentämään vastauskadon aiheuttamaa harhaa sekä tehostamaan estimointia.

Painojen kalibroinnissa käytettiin väestökehikon (viiteajankohta helmikuu 2018) ikä-sukupuolijakaumaa (ikäluokat 20–24, 25–34, 35–44, 45–54, 55–64, 65–74, 75+), koulutusastejakaumaa (3 luokkaa: perusaste, keskiaste, korkea-aste) sekä aluejakaumia (maakunta, 3 luokkaa sekä kaupunki-maaseutu-luokitus, 7 luokkaa). Asetelmapainot kalibroititiin CALMAR2-makrolla.

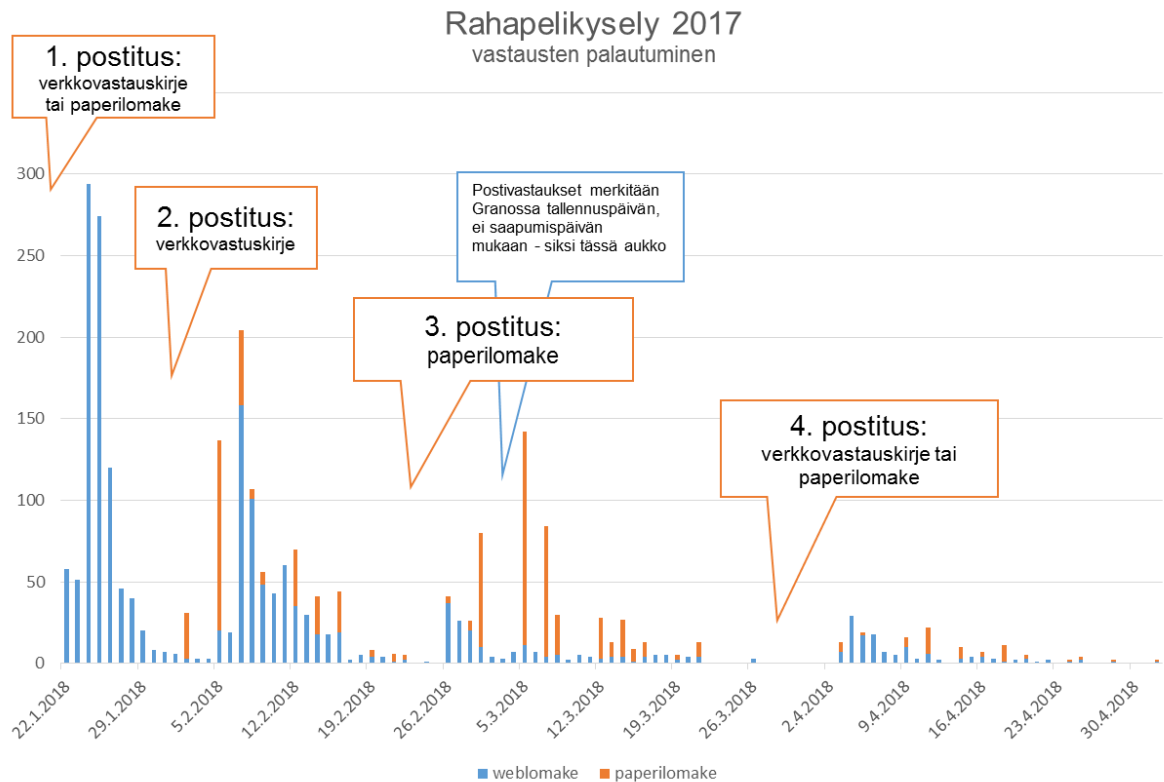
Tiedonkeruuprosessi

Tiedonkeruu käynnistyi verkkokyselyllä, johon oli mahdollista vastata koko tiedonkeruun ajan. Tiedonkeruustrategiaa suunnitellessa käytettiin hyväksi tietoa edellisen vuoden vastausmoodista. Vuonna 2017 internetlomakkeella vastanneille lähetettiin kirje, jossa kerrottiin tutkimuksesta ja annettiin ohjeet verkkokyselyyn vastaamiseen. Vuonna 2017 postilomakkeella vastanneille lähetettiin heti ensimmäisessä postituksessa paperilomake, josta löytyivät myös ohjeet verkkovastaamiseen.

Molemmille ryhmille (verkkovastaajat ja postilomakevastaajat) lähetettiin alkuperäisen kutsun lisäksi muistutuksia. Verkkovastaajat saivat paperilomakkeen yhden muistutusviestin jälkeen. Muistutuksia lähti postilomakevastaajille kaksi ja verkkovastaajille kolme. Tämä johtui postivastauskierroksen vaatimasta pidemmästä palautumisajasta. Vastaamisaika päättyi huhtikuun loppuun mennessä.

20.6.2018

Kuva 1 Rahapelikysely 2017 palautuneet postivastaukset ja verkkolomakkeen loppuun asti vastanneet

Vastausosuus, kato ja ylipeitto

Rahapelikyselyyn saatiin kaikkiaan **2 624** hyväksyttyä vastausta, jolloin **lopullinen vastausosuus oli 57,3 %**. Vastauksista 1 877 saatiin internetissä ja 747 postikyselyllä.

	N	%
Lähtöotos	4 611	100
Tietoon tullut ylipeitto	30	0,7
Lopullinen otos	4 581	100
Hyväksytyt vastaukset	2 624	57,3
Kato	1 957	42,7
<i>Tietoon tulleet kadon syyt, yhteensä</i>		
- muuttanut/tuntematon	10	
- kieltäytyi	10	
- kielivaikkeudet	1	
- tekniset ongelmat	1	

Tässä tutkimuksessa tietoon tuli vain vähän ylipeittoa ja kadosta vain pienelle osalle saatiin yksiselitteinen syy. Tämä on tavallista posti- ja internetkyselyissä.

20.6.2018

Keruutavan mukaan tarkasteltuna jakauma on tyypillinen postikysely-web-yhdistelmäkeruulle: reilu 70 % vastaajista vastasi verkossa, hieman alle 30 % postikyselylomakkeella.

Kun vastauskatoa tarkastellaan eri taustamuuttujien valossa (Taulukko 1), huomataan, että miesten vastaaminen on ollut hieman naisia aktiivisempaa monissa ikäluokissa. Yleisesti miehet vastaavat naisia hieman harvemmin kyselytutkimuksiin. Kyselyaihe on yksi vastausaktiivisuuteen vaikuttava seikka. On mahdollista, että rahapelit aiheena vetoaa enemmän miespuolisiin vastaajiin. Ensimmäisellä kyselykierroksella naiset vastasivat miehiä aktiivisemmin. Toiselle keruukierrokselle on siis mahdollisesti valikoitunut enemmän miehiä, joita rahapelit aiheena kiinnostavat.

Vanhemmat ikäluokat ovat vastanneet nuorempia aktiivisemmin. Korkeampi koulutus oli myös positiivisesti yhteydessä vastausaktiivisuuteen.

Taulukko 1. Rahapelikysely 2017 vastausaste eri taustamuuttujien suhteen

	Otos	Vastanneet	Vastaus-%
Yhteensä	4 581	2 624	57.3
Vastaamistapa			
internetissä		1 877	41.0
postikyselyllä		747	16.3
Sukupuoli			
mies	2 139	1 260	58.9
nainen	2 418	1 364	55.9
Ikäryhmä			
18-24	406	156	38.4
25-34	752	347	46.1
35-44	766	361	47.1
45-54	698	383	54.9
55-64	753	486	64.5
65-74	819	612	74.7
yli 74	385	279	72.5
Sukupuoli ja ikä			
miehet 18-24 v.	165	65	39.4
naiset 18-24 v.	241	91	37.8
miehet 25-34 v.	322	150	46.6
naiset 25-34 v.	430	197	45.8
miehet 35-44 v.	365	180	49.3
naiset 35-44 v.	401	181	45.1
miehet 45-54 v.	336	192	57.1
naiset 45-54 v.	362	191	52.8
miehet 55-64 v.	358	230	64.2
naiset 55-64 v.	395	256	64.8
miehet 65-74 v.	391	290	74.2
naiset 65-74 v.	428	322	75.2
miehet yli 74 v.	202	153	75.7
naiset yli 74 v.	183	126	68.9

20.6.2018

	Otos	Vastanneet	Vastaus-%
Maakunta			
Uusimaa	3182	1814	57.0
Pirkanmaa	1022	586	57.3
Kymenlaakso	299	184	61.5
muu	68	34	50.0
Maaseutu-kaupunkiluokitus			
sisempi kaupunkialue	2407	1376	57.2
ulompi kaupunkialue	1181	653	55.3
kaupungin kehysalue	366	229	62.6
maaseudun paikalliskeskus	163	104	63.8
kaupungin läheinen maaseutu	178	101	56.7
ydinmaaseutu	180	107	59.4
harvaan asuttu maaseutu	25	15	60.0
tuntematon	81	39	48.1
Siviilisäätö			
naimaton	1710	845	49.4
avioliitto, rekisteröity parisuhde	2154	1320	61.3
eronnut, asumusero	539	330	61.2
leski	167	125	74.9
tuntematon	11	4	36.4
Koulutusaste			
korkeintaan perusaste tai tuntematon	746	399	53.5
keskiaste	1738	925	53.2
alin tai alempi korkea-aste	1244	790	63.5
ylempi korkea-aste tai tutkija	853	510	59.8

Jatkotutkimuksiin suostuneet

Lomakkeella tiedusteltiin vastaajilta halukkuutta osallistua myöhemmässä vaiheessa toistettavaan kyselyyn sekä halukkuutta osallistua jatkoahaastatteluun. 2 076 vastasi 'kyllä' tai 'ehkä' kyselytutkimuksen toistamiseen. 1 373 vastaajaa vastasi 'kyllä' kysymykseen jatkoahaastattelusta.

Tutkimusaineisto

Tutkimusaineisto tarkistettiin ja aineistosta poistettiin hylätyt havainnot eli tyhjät tai tuplavastaukset sekä liikaa osittaiskatoa sisältävät vastaukset. Internet- ja postikyselyaineiston muuttujat muokattiin yhteneväiseen muotoon ja aineistot yhdistettiin.

Tutkimusaineistoon liitettiin seuraavat väestörekisterin taustatiedot: ikä (ikäryhmä), sukupuoli, siviilisäätö, asutokunnan koko, lasten lukumäärä, alaikäisten lasten lukumäärä, kieli (suomi/joku muu tai ruotsi), koulutusaste, maakunta, suuralue, maaseutu-kaupunkiluokitus, kuntaryhmä, ELY-keskus, aluehallintovirasto AVI, sekä vielä lopuksi painokertoimet.

Aineisto toimitettiin asiakkaalle SPSS-tiedostona.